

دانشگاه

عنوان اقدام پژوهی:

چگونه می توانم مهارت مکالمه زبان عربی حسین و رضا، دانش آموزان پایه هفتم را بهبود ببخشم؟

استاد راهنما: دکتر

تهیه کننده:

پاییز * ۱۴۰۰

الحمد لله رب العالمين

چکیده

همانطور که بسیاری از ما می دانیم زبان عربی به لطف همسایگی ما کشورهای عرب در برقراری ارتباط میان ما و کشورهای همسایه از اهمیت بسزایی برخوردار است. اما چیزی که نگران کننده است، ضعف یادگیری دانش آموزان کلاس و افت محسوس آن ها در امر فراگیری مکالمات است. اکنون گزارشی تهیه شده که در آن، نقاط ضعف دانش آموزان مورد بررسی قرار گرفته، راه حل هایی مبتنی بر دانش پشتیبان ارائه شده است و طرحی نیز در پنج گام موثر اجرا شده است تا دانش آموزان با داشتن علاقه و انگیزه ی مضاعف به سراغ مکالمات عربی بروند. در ابتدا، کار با توصیف شرایط آغاز می شود. اینکه کلاس ها چگونه گروه بندی می شوند و چیدمان به چه صورت است. سپس وارد مرحله پیشنهاد و استنباط نظرات می شود که در آن بهترین راه های ارتقای سطح ورودی دانش آموزان، ایجاد انگیزه و راه حل ورود به چالش های جدید در آن ذکر می شود. دانش آموزان در سه گام اولیه ی فراگیری مکالمه، ارائه مکالمه در محیط آزاد و نمایش آن در کلاس قرار می گیرند و سپس برای مرحله بازنگری و احتمال تغییرات در گام چهارم، این مکالمات را در کلاس اجرا می کنند تا نشان داده شود که آیا این روش ها موثر بوده است یا خیر و نهایتاً در گام پنجم و افزایش مشارکت گروهی در قالب داوری و قضاوت قرار می گیرند. امیدوارم که راه حل های پیشنهادی به همراه نحوه ی اجرای آن در مسیر مکالمات زبان عربی و فراگیری بهتر این زبان، گام بلندی بردارد.

کلمات کلیدی: انگیزه، چالش، چیدمان U شکل، گفت و گو، مکالمه

فهرست

چکیده	۳
مقدمه	۵
فصل اول : معرفی و تحلیل موقعیت	۶
توصیف	۶
استنباط	۶
بازنگری	۷
قضاوت و مسئله یابی	۷
تبیین مسئله شناسایی شده	۸
فصل دوم : راه حل ها و ایده ها	۹
راه حل ها به همراه مستندات و دلایل آن	۹
فصل سوم : تدوین طرح اجرایی	۱۰
معیارهای موفقیت برنامه	۱۰
فصل چهارم : گزارش اجرای ایده و ارزشیابی طرح	۱۱
گزارش روایی از اجرای طرح	۱۱
بازخوردهای دانش آموزان و خودارزیابی کلی	۱۲
منابع	۱۳

مقدمه

در این روزها، بسیاری از دانش آموزان در سراسر کشورمان از یادگیری درس عربی گریزانند و این درس را چالشی برای زندگی خود نمی بینند. همه ما می دانیم که زبان عربی تا چه اندازه در برقراری ارتباط میان ما و کشورهای همسایه اهمیت دارد. به لطف همسایگی ما کشورهای عرب، این موضوع، برای ما به عنوان یک وظیفه محول شده به نظر می رسد تا علی رغم یادگیری زبان قرآن، بنا بر توانمندی در برقراری ارتباط جمعی با کشورهای همسایه، نگرش جدیدی نیز در قبال زبان عربی داشته باشیم. نبود انگیزه در کنار عدم وجود چالش ها باعث شده دانش آموزان بیش از پیش از فقر یادگیری زبان عربی رنج ببرند. کتاب عربی نیز یکی از کتاب هایی است که متاسفانه دانش آموزان نمی توانند نمرات رضایت بخشی را به دست آورند و این مورد را رفته رفته و پس از گذشت چند هفته ی تحصیلی متوجه آن شدم و دانستم که آن ها بیشتر وقت خود را صرف مطالب دروس دیگر می کنند و از کتاب عربی به کلی غافلند. این عدم انگیزه و نبود چالش، موجب شده تا دانش آموزان حتی در امر مکالمه و گفت و گوی زبان عربی نیز دچار افت محسوسی شوند. از آنجایی که زبان عربی یکی از زبان های زنده و پویای دنیا است و در کشور ما نیز از اهمیت بالایی برخوردار است آسیب پذیری دانش آموزان در این زبان و کتاب، موضوع بسیار مهمی بود که مرا به سمت خودش جلب کرد و اکنون تصمیم گرفته ام علت ضعف دانش آموزانم را جويا شوم، موانع جذابیت درس عربی را پیدا کنم و با ارائه راه حل های حساب شده، غریبانی انگیزه ای را از دوش دانش آموزان خودم بردارم.

فصل اول

۱-۱-۱ معرفی و تحلیل موقعیت

چگونه می توانم مهارت مکالمه زبان عربی حسین و رضا، دانش آموزان پایه هفتم را بهبود ببخشم؟ همانطور که گفتم اغلب دانش آموزان در سراسر کشور از فراگیری درس عربی گریزانند، و انگیزه یادگیری زبان عربی در آن ها تضعیف شده است و بسیاری از آن ها در آموختن عبارات این زبان و به خصوص مکالمه دچار افت شدیدی شده اند. این افت حتی در کلاس من هم به وضوح قابل مشاهده است و موجب شده تا ذهن من را به عنوان یک معلم به خود معطوف کند؛ اینکه چگونه موانع جذابیت درس عربی را بردارم و بتوانم با انگیزه ای مؤثر دو دانش آموز خود را متعهد به مکالمه عربی کنم.

۱-۱-۲ توصیف:

با اینکه دانش آموزان آموزشگاه علامه طباطبایی از لحاظ هوش و استعداد در جایگاه ویژه ای قرار دارند، پس از برگزاری جلسه سوم و استفاده از ارزشیابی جدید، متوجه ضعف دانش آموزان در یادگیری و مکالمه عربی شدم. پاسخ گویی دانش آموزان در طول دو جلسه به تمارین مشکلی را نشان نمی داد اما **توانایی گفتاری** آن ها آنچنان مطلوب به نظر نمی رسید. تقریباً مشکل برخی از دانش آموزانم ضعف در توانایی حمل ترجمه عبارات بود. اما بیشترین نقطه ضعف دانش آموزان پس از درک کامل مطالب، قرار گرفتن در شرایط عاطفی بود و گویا رفتارهای ورودی دانش آموزان آنچنان نمی توانست آن ها را ترغیب به فعالیت بیشتر کند. همچنین طرز چیدمان کلاسی به شکل نامناسب طولی و عرضی چیده شده بود و با وجود تعداد کم کلاس، توانایی چیدمان U شکل برای من و دانش آموزانم فراهم بود.

۱-۱-۳ استنباط:

لذا بهترین پیشنهادی که می توانست مورد تجزیه و تحلیل قرار بگیرد، ارتقای سطح رفتارهای ورودی مبتنی بر حذف موانع عاطفی و بیشتر کردن میزان ارزشیابی تشخیصی مکالمات بود. به این صورت که دو دانش آموز بتوانند به محض ورود معلم در کلاس شروع به مکالمه عربی (حتی به صورت دست و پا شکسته) کنند و نهایتاً پس از هر گونه سوال بدون استرس یک پاسخ مناسب را برای خود داشته باشند. همچنین از موارد دیگری که در ضعف دانش آموزان استنباط شد، ضعف کارکرد اولیا در امر آموزش نسبت به دانش آموزان بود. در پاسخ به این ضعف، به این دو دانش آموز یک پیشنهاد خوب دادم که آن ها می بایست در یکی از بازارهای روستای خود

فیلمی با همکاری اولیای خود ضبط کنند که در آن، در حال مکالمه باشند. و در صورت موفقیت در آن کلیپ بتوانند آن را در محیط کلاس و رو به روی همدیگر تکرار نمایند.

۱-۱-۴ بازنگری:

چیزی که من به عنوان یک معلم انتظار داشتم این بود که اگر دو دانش آموز ضعیف من بتوانند از پس این مکالمه بر آیند، آنگاه قطعاً دانش آموزان دیگر نیز به سمت گفت و گوی عربی مایل خواهند شد. در همان ابتدا فهمیدم اگر شروع به مکالمه با حسین صبویی کنم آنگاه شاهد بازخورد فوری او خواهم بود. خواهم دانست که تا چه اندازه، قرار گرفتن در محیط های رفتار جمعی و گروهی می تواند در ریختن استرس او موثر باشد. اگر این دو دانش آموز هنوز هم در انتخاب عبارات، بسته و گریخته کار کنند آنگاه قطعاً نیاز به انگیزه ی جدیدی برای فراگیری درس خواهند داشت. اکنون زمان آن رسیده بود که اگر دانش آموزان خودم را بیشتر وارد متون عربی کنم، در آن لحظه می توانم پس از یادگیری بهتر متون، بازخورد آن ها در جلسات آینده را نیز مشاهده کنم.

۱-۱-۵ قضاوت و مساله یابی

با توجه به اینکه فرآیندهای قبلی نقش رفتارهای ورودی عاطفی را در یادگیری دروس به طور تقریبی از دیدگاه بنده حدود ۲۵ درصد بیان داشته اند، لذا می توان گفت که ۲۵ درصد از علت پیشرفت یا عدم پیشرفت دانش آموزان در این دروس به رفتارهای ورودی عاطفی آنان مربوط بود. عامل دوم در زمینه رفتارهای ورودی عاطفی به انگیزه دانش آموزان بر می گشت. جایی که آنان هنوز انگیزه ی کافی را برای انجام یک مکالمه دلچسب و شیرین نداشتند. حتی اگر این انگیزه، یک انگیزه ی فعال گروهی باشد تاثیر دوچندان تری خواهد داشت. به عبارتی دیگر، می توان گفت این دو دانش آموز، که انگیزه ی یکپارچه در وجود آن ها گنجانده شد، در یادگیری زبان عربی و توانایی مکالمه موفق از آب درآمدند. یکی از عواملی که باعث کاهش انگیزه این دو دانش آموز نسبت به یادگیری درس عربی می شد جنبه کاربردی ناچیز زبان عربی از دیدگاه آن ها بود. جایی که نیاز بود آن ها وارد محیط پیرامون شوند و خود را با زبان و یک محیط عرب نشین جدید وفق دهند. البته که وظیفه آن بر عهده من بود و می بایست که جنبه ی کاربردی آن را گسترش دهم.

۱-۲ تبیین مساله شناسایی شده

پس از شناسایی و بازخورد و مسئله یابی در نظر داشتیم مشکلات خودم را در آینه مشکلات دیگران ببینم. در یکی از کتبی که مطالعه می کردم با متنی از نویسنده ی خارجی « ونیتا کول » مواجه شدم که دقیقاً مشابه با من فعالیت ها و بازخوردهای گروهی را در رتبه اول قرار می داد و معلم را به یکپارچه سازی انگیزه ی مداوم تشویق می کرد.

« فعالیت های گروهی و انفرادی بازخورد های فوری را برای معلم در «توجه نشان دادن» به هر فراگیر فراهم می آورد. مهم تر از همه ،یادگیری را برای فراگیران لذت بخش می سازد و در آن، انگیزه ای مداوم برای آموزش های مدرسه ای به وجود می آورد.» (ونیتا کول)

علی رغم این موضوع بسیار مهم، قطعاً باید از کتاب درسی به عنوان یک منبع بسیار مهم و کاربردی اشاره کنیم. یک معلم بر خود وظیفه دارد کتاب درسی را یک ابزار پر کاربرد جلوه دهد. من نیز تا جایی که توانستم مکالمات کتاب درسی را در اختیار بچه ها قرار دهم تا این دو دانش آموز بتوانند با خواندن مکالمات کتاب بیشتر برو روی گفت و گوها مسلط شوند.

«فراموش نکنیم که در فرا گرفتن زبان دیگران، کتاب درسی نقش نخستین را دارد، معلم و متعلم پس از آن قرار می گیرند اما همه ی کتابهای درسی که در این چندین دهه ی اخیر برای راهنمائی و دبیرستان و دانشگاه نوشته شده و می شوند و مؤلفان آنها بایستی گفت که کوشش کرده و می کنند تا شاید آنها را مناسب با مقتضیات نوشونده ی زمانه ما کنند ولی بایستی اعتراف کنیم که همه ی آنها اصولاً بر اساس روش همان کتبی نوشته شده و می شوند که متناسب بوده اند با حال و هوای مدارس مذهبی ما در طول قرون گذشته نه متناسب با ضروریات و مقتضیات عصر جدید... هر چند که آنها را خلاصه و خلاصه تر نوشته باشند... جان کلام و گره کور در همینجا است.» (دکتر شریفیان ۱۳۷۷ ص ۴۳)